

COMPROMITE SUBCULTURA CRIMINALĂ EDUCAȚIA ȘI DEZVOLTAREA
ARMONIOASĂ A MINORILOR?

SAMOILENCO Victor

doctorand, Școala Doctorală Științe Juridice, USM

ofițer de justiție în rezervă

ORCID ID: 0000-0002-9277-5983

Summary. *From all of the social anomies existing in the Republic of Moldova, the criminal subculture represents the most serious social danger. Children and young people in particular have a high risk of subculturalization, fact that is due to their age characteristics. The poor level of development of critical thinking, in the case of children, it is decisive when they adopt antisocial solutions. To decrease the level of adherence to that subculture, the state must adopt preventive measures and combative measures in equal measure. The incrimination of some antisocial acts such as the indoctrination of children can also represent a suitable option. Unfortunately, most prophylactic measures are taken in the detention environment, the extra-prison environment being ignored. It is disregarded that outside the bars, this criminal scourge is also very well developed. This fact proves to us that preventive measures must also be taken within the extra-prison society.*

Keywords. *criminal subculture, education, harmonious development, children, criminalization, subculturalization.*

Ralph Linton, într-un studiu antropologic face referire la subcultură ca la un fenomen „pan-uman” [1, pag. 486], altfel spus, care este comun, fără excepție, tuturor societăților. În special subculturalismul deviant reprezintă un proces social colosal, atât prin prisma diversității formelor prin care se manifestă cât și prin prisma arealului de răspândire, considerându-se că la moment, oriunde în lume, în orice cultură, apar, se manifestă și evoluează subculturi iar majoritatea din ele nu sunt pașnice, în schimb, promovând o ideologie agresivă, sunt considerate nocive, contraculturale și deseori, ating un nivel atât de primejdios de declin și de transformare a valorilor autentice încât, sunt considerate pe bună dreptate criminale. Anumite subculturi au ajuns la un moment dat să reprezinte un pericol social atât de grav încât a necesitat întreprinderea unor măsuri statale prin care acestea să fie contracarate.

În cazul Republicii Moldova un pericol social deosebit de grav îl reprezintă subcultura criminală a persoanelor private de libertate pe care consider că ar fi corect să o denominăm ca „subcultură penitenciară de etiologie sovietică” și să o descriem ca pe o subcultură criminală care face parte dintr-un lanț subcultural care a apărut, s-a dezvoltat și ulterior extrapolat la libertate din penitenciarele vechii URSS, lanț care la moment înglobează preponderent subculturile interconectate din penitenciarele fostelor țări sovietice, cât și subculturi criminale din afara penitenciarelor care s-au înrădăcinat în mediul extracarceral ca rezultat al intenției răuvoitoare a „hoților în lege” de a hipercriminaliza structura socială.

Deși amploarea acestui fenomen în mediul extracarceral s-a resimțit în cazul Republicii Moldova în special în anii 90, existența acestui flagel criminal în penitenciarele țării noastre ne îndeamnă să fim vigilenți și să identificăm măsuri de diminuare și contracarare. În primul rând pentru că în țara noastră comunitatea criminală este una destul de extinsă dar și expansivă, și a reușit să interfereze în sens negativ de-a lungul timpului cu politicul și cu activitatea organelor de drept.

Principalul mod prin care adepții subculturii criminale din penitenciare încearcă de obicei să exporte tradițiile și obiceiurile lumii interlope la libertate este cel de a seduce și a antrena în activitatea criminală persoanele tinere, în special minorii, care datorită particularităților psihologice legate de vârstă, sunt susceptibili de a reacționa pozitiv la tehnicile de manipulare care parvin din partea criminalilor cu experiență. Reușita acestor intenții antisociale în cazuri concrete, depinde de un cumul de factori, printre care cei mai decisivi pot fi considerați:

- însăși nivelul de criminalizare a comunității din care provine minorul (care este mai înalt îndeosebi în comunitățile care găzduiesc mai mulți foști deținuți asupra cărora acțiunile de resocializare din penitenciar nu au fost suficiente pentru a le redresa conduita);
- disfuncționalitatea familiei și a școlii ca și agenți educatori (ex.: colectiv pedagogic slab, părinți alcoolici, violență în familie, părinți divorțați, etc.);
- influența mediului de consum și a mediului de azart (narcomani, alcoolici, dependenți de jocuri de noroc, etc.)
- predispuerile către infracționalitate a minorului care rezultă din trăsăturile sale psihologice (toleranță scăzută la frustrări, capacitate scăzută de adaptare, temperament coleric, impulsivitate, nivel redus de inteligență, nivelul scăzut al gândirii critice, lipsa aspirațiilor și idealurilor prosoziale, etc.);
- lipsa vigilenței din partea organelor de drept, a școlii, autorităților publice locale și organelor de asistență socială (care nu monitorizează suficient familiile foștilor deținuți în sensul de a identifica dacă ei transmit sau nu energia, experiența și convingerile criminale către membrii minori ai familiei lor, dar în esență nici nu au pârghiile legale necesare pentru a face acest lucru);
- slaba vigilență a factorului părintesc (unii părinți nu monitorizează rețeaua socială a copilului, cercul de prieteni, durata pe care o petrece acesta în diverse medii sociale, etc.);
- propaganda criminală transmisă prin intermediul mass-mediei (filme, muzică, etc.);
- lipsa unor alternative ocupaționale prosoziale pentru minori și tineri (este de

ășteptat ca minorii incluși în activități care subscriu învățământului non-formal – cursuri de dans, cenecluri, școală muzicală, sport, etc., să aibă mai puțin timp pentru interacțiunea cu persoane de orientare socială negativă).

Totuși, aderența tinerilor la subcultura criminală este cumva guvernată și de factori mult mai generali, factori care în esență condiționează și alte procese sociale negative, unele din ele consacrate în literatura de specialitate ca și „patologii ale socialului” sau „anomii sociale” (alcoolismul, narcomania, etc.). Printre acești factori enumerăm: sărăcia, șomajul, nivelul slab de dezvoltare economică, slaba dezvoltare a serviciilor sociale, corupția, crizele culturale, perioadele de tranziție, etc.

Există o tendință generală ca în statele dezvoltate economic să migreze cetățenii unor state sărace, aparținând în special lumii a treia. Evident, situația lor economică într-o fază inițială nu este una tocmai bună, astfel, subculturalizarea criminală a minorilor în țările dezvoltate poartă o puternică aparență etnică rezultată în urma procesului de migrație. Acest punct de vedere care face trimitere la poziția marginală a migranților este unul destul de plauzibil însă subculturalizarea minorilor din Republica Moldova, ca și a altor categorii de populație de altfel, nu este nici pe departe guvernată de factorul etnic ci de însăși sărăcia și condiția mizeră a populației. În primă instanță, condiția economică este factorul primordial al subculturalizării și în cazul persoanelor care au migrat în state mai dezvoltate economic, de unde rezultă că o soluție-forte pentru acest proces social negativ o reprezintă însăși creșterea nivelului de trai și în acest sens, atenuarea discrepanțelor care există între diferite categorii sociale.

Având în vedere trecutul istoric legat de URSS al țării noastre și asimilarea subculturii criminale sovietice, putem include ca și cauză generală a subculturalizării minorului și factorul istoric. Nicăieri în lume de altfel, subculturalizarea populației nu poartă o amprentă istorică mai evidentă ca în cazul fostelor state sovietice, deoarece aceasta și reprezintă în esență, diferența dintre subculturalismul estic și vestic: cel vestic cunoaște o mai mare diversitate de subculturi care însă au o evoluție ce nu poate fi descrisă istoricește și sunt instabile, se transformă cu o viteză uluitoare se scindează în tot mai multe subculturi fără a fi interconectate între ele, cel estic, în urma unui proces evolutiv-istoric s-a scindat în subculturi carcerale și extracarcerale cu o ideologie aproape identică, și au rămas interconectate între ele, formând o rețea subculturală extrem de periculoasă unică în lume. Totodată, subculturalizarea minorilor în vest decurge mai frecvent de la sine, ca rezultat al eșecului de adaptare al minorului la mediul școlar, care se regrupează cu minori ce au înregistrat același eșec, formând propria lor subkultură. În est, subculturalizarea minorilor are loc prin intermediul adulților subculturalizați, care doresc perpetuarea ideologiei criminale și atrag în

activitatea criminală minori și tineri, atribuindu-le sarcini și roluri criminale și oferindu-le ca recompensă creșterea statutului în cadrul ierarhiei criminale.

Am realizat acest introu privitor la factorii care determină subculturalizarea criminală a minorilor pentru a înțelege că este vorba despre un proces care are loc în mod diferit, dar pretutindeni în lume, și pentru a înțelege că identificarea soluțiilor privitor la atenuarea efectelor subculturalizării minorilor dar și al procesului în sine nu este posibilă fără a examina acești factori și a-i înlătura, deoarece, este de așteptat ca atunci când ne dorim anihilarea unei condiții, să îi anihilăm în primul rând cauzele. În continuare ne vom expune privitor la consecințele pe care le are asupra minorilor subculturalizarea criminală a acestora, deși, acest fapt este destul de evident reieșind din formularea titlului prezentului articol.

Este bine știut faptul că educația este un proces care are anumite finalități, iar acestor finalități subscie și idealul educațional care are semnificația unui „model de devenire superioară și definește tipul de personalitate spre care aspiră societatea pe termen lung”. [2, pag. 30] Acest tip de personalitate a fost „plăsmuit” la nivelul politicii educaționale în mod evident, prin prisma culturii, care este bazată pe valori autentice și care prin concursul politicii penale, își regăsesc o sumă de măsuri coercitive cu caracter protectiv. Subcultura criminală prin urmare, țintește spre un model inferior de devenire și are ca scop crearea unui individ subculturalizat care este „detestat” de către populația de orientare socială pozitivă pe care avem tot dreptul să o considerăm o populație culturalizată și nicidecum subculturalizată.

Subcultura criminală așadar, se prezintă ca un factor ce poate compromite educația minorilor deoarece împiedică realizarea finalităților educaționale care sunt proiectate la nivel politic. Personalitatea ideală care este proiectată la nivelul politicii educaționale se caracterizează ca printre altele prin trăsături care nu sunt specifice indivizilor subculturalizați:

- atitudinea pozitivă față de legi și față de autoritățile statului, nivel optim de cunoaștere și respectare a legilor indiferent de situație (chiar și în relaționarea cu indivizi subculturalizați);
- atitudinea pozitivă față de munca cinstită, atât cea fizică cât și intelectuală, respectul pentru munca proprie și munca altora, dorința de a munci urmată de acțiune;
- relații sociale sănătoase, în special în cadrul familiei;
- capacitate de soluționare amiabilă și asertivă a conflictelor;
- atitudine ferm-pozitivă față de drepturile omului, cunoașterea și respectarea lor;
- aspirații intelectuale, morale și spirituale prosociale și cât mai înalte;

- socializare preponderent în medii pro-sociale și obiceiuri prosociale;
- mod sănătos de viață;
- nivel înalt de empatie, etc.

Opusul trăsăturilor enumerate supra ar fi specifice indivizilor subculturalizați, de unde rezultă faptul că aceștia se pot dovedi extrem de problematici și periculoși, din acest motiv, statul trebuie să întreprindă toate măsurile necesare și suficiente ca să împiedice formarea unor personalități deviante. Iată care ar fi, prin inversie, tabloul moral-psihologic al unor personalități subculturalizate:

- atitudinea negativă față de legi și față de autoritățile statului, nivel scăzut de cunoaștere și respectare a legilor;
- atitudinea ostilă față de munca cinstită, atât cea fizică cât și intelectuală, lipsa de respect pentru munca altora, nu doresc să muncească și nici nu o fac;
- relații sociale nesănătoase, inclusiv în cadrul familiei și inclusiv relații sexuale și de cuplu nesănătoase;
- incapacitatea de a soluționa amiabil și asertiv conflictele, tendința de a genera și a se implica în conflicte, mai ales împotriva reprezentanților organelor de drept și a persoanelor de orientare socială pozitivă;
- atitudine ferm-negativă față de drepturile omului, cunoașterea precară a acestora, tendința de a victimiza și a încălca drepturilor celor „slabi”, „nedemni” sau a celor care apără ori respectă legea, necunoscând decât rudimentar legea, nu se pot apăra pe cale legală și recurg la violență;
- aspirații intelectuale, morale și spirituale reduse;
- socializare preponderent în medii anti-sociale și obiceiuri antisociale;
- mod nesănătos de viață (consum de droguri, alcool);
- nivel redus de empatie, etc.

Din aceste însușiri negative, rezultă că este inadmisibil ca statul, școala, familia, biserica ori alte instituții prosociale să tolereze normele subculturale pe care în special condamnații care se eliberează din detenție tind să le impună prin seducție și manipulare minorilor. Aceste instituții trebuie să coopereze în sensul de a oferi protecție minorilor în fața acestui flagel criminal care dorește să spargă barierele edificiilor de pază ale penitenciarelor. Din păcate, în Republica Moldova sunt monitorizați numai indivizii care se eliberează condiționat înainte de termen ori li se comută pedeapsa, cei care se eliberează pe final de termen sunt rareori monitorizați, mai ales când nu sunt problematici în cadrul comunității, dar acest fapt nu înseamnă că ei duc un trai cinstit, căci de regulă parazitează în limitele legii pe munca altor persoane (ex. soție, concubină) și se ocupă nestingherit cu transmiterea energiei, experienței și apetitului criminal către reprezentanții generațiilor mai tinere, inoculându-le idei criminale, respectul pentru normele și

tradițiile criminale, adorația idealurilor criminale, etc.

Din acest punct de vedere, a monitoriza viața personală a unui fost deținut pe de o parte este o necesitate în sensul de a asigura perpetuarea numai a acelor moravuri considerate pozitive în societate, pe de altă parte, reprezintă o încălcare a principiului constituțional care interzice imixtiunea statului în viața intimă și de familie.[3, art.28] Este necesar cumva de a efectua anumite derogări de la respectiva lege, deoarece unii indivizi cum ar fi foștii condamnați, se folosesc de paravanul respectării intimității pentru a săvârși ilegalități. Consider acceptabilă imixtiunea statului în viața intimă și de familie a foștilor condamnați, ori, aceasta ar trebui să reprezinte o consecință a infracțiunii pe care acesta la fel ca și pedeapsa penală, trebuie să și-o asume din moment ce și-a propus să săvârșească o faptă infracțională.

De facto, din punct de vedere legal, nu există nici un impediment prin care un deținut să poată fi împiedicat în acțiunea lui de a transmite normele și tradițiile subculturii criminale către minori și tineri. Avem un cadru de incriminare numai pentru fapta de „atrageră a minorilor la activitate criminală și determinare a acestora la săvârșirea unor fapte imorale”[4, art.208] dar în acest cadru nu intră și „acțiunea de familiarizare a minorilor cu legile, normele și tradițiile hoșești” pe care știm foarte bine că le respectă deținuții în penitenciare, și care sunt transmise minorilor prin tehnici de manipulare și seducție foarte fine, care în esență nu pot constitui latura obiectivă a unei infracțiuni, ori, minorii de îndată ce au însușit aceste legi, pot recurge la săvârșirea unor infracțiuni pe cont propriu și manifesta benevol dorința de a adera la un grup criminal organizat ori de a crea un astfel de grup ca rezultat al dorinței de a ocupa o poziție cât mai înaltă în ierarhia criminală.

Subculturalizarea minorului este un proces care se dovedește cel mai adesea ireversibil și influențează dramatic traiectoria de dezvoltare a unui copil. Acesta din urmă se prezumă că va duce o viață necalitativă în penitenciar cât și în afara penitenciarului, și ca atare, întreaga viață îi va fi ca „un dute-vino” – din mediul extracarceral către penitenciar și invers. Acest fapt implică și alte consecințe preum:

- imposibilitatea de a obține dividende, satisfacție, recunoaștere și alte succese de pe urma exercitării cinstite a unei anumite activități antreprenoriale sau profesii, dar mai ales, diminuarea semnificativă a șanselor de a dobândi o anumită profesie și de a se integra cu succes într-un anumit mediu profesional;
- incapacitatea de a crea o familie sănătoasă, de a participa la creșterea și dezvoltarea armonioasă a propriilor copii, de a obține satisfacție în cadrul unei relații de cuplu armonioase;
- incapacitatea de a se face acceptat și stimat în cadrul comunității;

- incapacitatea de a iniția și consolida relații sociale sănătoase și reciproc avantajoase;
- diminuarea posibilităților de a călători și a vizita locuri noi, de a acumula impresii, satisfacții, extaz, experiență și mai ales relaxare în urma călătoriilor;
- incapacitatea de a ajunge și a atinge sensuri profunde pe însăși durata parcursului său existențial și prin aceasta, trăirea cu o perspectivă limitată și extrem de îngustă asupra vieții, etc.

Criminalizarea personalității minorilor are loc de regulă prin intermediul unui instrument de manipulare și convingere iar agenții care utilizează acest instrument sunt foștii deținuți sau persoane cu experiență criminală care respectă normele și tradițiile lumii interlope. Acest fapt se realizează în cadrul unui context de interacțiune socială care presupune un contact direct, însă, autorii ruși, făcând referire la subcultura AUE (subcultură criminală a tinerilor de etnie sovietică, una din semnificațiile sintagmei „AUE” este că „arestanții au un mod de viață unic”) semnaleză despre un proces virtual de criminalizare: „membrii virtuali AUE se află la periferia acestei subculturi, și deseori provin din familii normale, dar aceștia se pot alătura ulterior străzii”. [5, pag. 273] Altfel spus, inclusiv socializarea online ar trebui să constituie un obiect al controlului exercitat de părinți, însă, modul de viață contemporan impune un tempou alert, astfel încât, din ce în ce mai puțini părinți reușesc să își echilibreze timpul necesar creșterii și educării copiilor cu timpul pe care îl solicită sarcinile de la locul de muncă, motiv pentru care, întâlnim din ce în ce mai multe situații când și în familii aparent corect organizate și nepatologice, părinții eșuează grav în oferirea unei educații care să corespundă așteptărilor și idealurilor care sunt conturate la nivel de societate.

Este important apropo, modul în care școala intervine pentru „a acoperi această gafă a părinților”. Devine imperativă proiectarea unor noi conținuturi educaționale axate pe educația mediatică și creșterea capacității elevilor de a se opune consumerismului mediatic. Apare necesitatea de a învăța pe minori să aprecieze și să accepte numai acele informații din media care sunt utile și practice, în special în procesul învățării, conservării sănătății, sporirii inteligenței emoționale, etc. Totodată, este important și în interesul minorilor să li se vorbească despre informațiile distructive și cu scop de manipulare din media, despre importanța consultării surselor multiple, oficiale, demne de încredere, etc. Numai în acest mod putem dezvolta gândirea critică și implicit, diminua șansele ca minorii să se subculturalizeze în grupuri nocive și să devină criminali.

Deși subcultura criminală de etnie sovietică nu este la moment unica subcultură capabilă să pericliteze și să compromită educația minorilor, pentru că în mod cert, desovietizarea treptată a societății noastre a presupus o deschidere

către modele culturale și subculturale noi, preluate în special din occident, este totuși demn de a fi luat în considerație faptul că această sub cultură la moment are cea mai puternică înrădăcinare socială și unica la moment sprijinită de către un grup social mai mare constituit din:

- persoane private de libertate;
- persoane care s-au eliberat din detenție;
- persoane ideologizate la libertate cu experiență criminală;
- persoane ideologizate la libertate cu potențial de a acumula o astfel de experiență;
- persoanele subculturalizate în mediul virtual dar care nu s-au asociat încă unui grup criminal.

Educația minorilor este după cum am mai spus, compromisă ca rezultat al socializării într-o astfel de sub cultură în primul rând prin faptul că le este denaturată personalitatea. Admitem că sunt situații când subculturalizarea nu are ca și efect abandonul școlar sau renunțarea la continuarea studiilor, de facto, unii minori subculturalizați reușesc să treacă prin acest proces fără a le fi afectată semnificativ cogniția, cu excepția unui plus de cunoștințe negative: au o reușită școlară bună, nu abandonează studiile, aleg să continue studiile la următoarele trepte – liceu, facultate, master, etc. Persoanele minore sunt afectate în special sub aspect axiologic, deoarece ajung să facă o confuzie gravă a valorilor, pe care le înlocuiesc de obicei cu sub-valori, altfel spus, cu valori denaturate, care sunt neautentice și reinterpretate în sens negativ.

Pornind de la repere axiologice ordinare, minorii ajung să acționeze în baza unor dispoziții atitudinal-motivaționale negative: își schițează scopuri și obiective criminale, ajung absorbiți de fascinația îmbogățirii ilicite, de sentimentul fals de superioritate pe care îl oferă propria poziție într-o ierarhie criminală, se ghidează de principii și convingeri criminale, justifică și conferă un sens prosocial activității lor criminale, etc. Mult mai grav este probabil faptul că odată subculturalizați minorii tind la rândul lor să atragă alți minori în sub cultură.

Deși am spus că aderența la sub cultură a minorului nu implică în mod imperativ ca și consecință abandonul școlar, este de așteptat ca în cele mai comune cazuri anume astfel să se întâmple, deoarece minorii tind să respingă actul învățării, cel mai probabil nu ar recurge la o implicare voluntară în lipsa unui control al adulților. Ideologia criminală ei tind să o valorifice în argumentarea inutilității actului de învățare și resping orice demers instructiv-educativ, uneori chiar prin ridicularizarea acestuia, manifestându-se agresiv față de profesori ori intimidând elevii care sunt dornici și motivați să învețe (un apropo, despre bulling-ul din școli).

Când vorbim despre educație și spunem că sub cultura o compromite ne

referim în mare parte la învățământul formal, deoarece idealul educațional se stabilește în cadrul acestuia. Ne naștem din punct de vedere biologic fiecare din noi ca și exemplare ale speciei homo sapiens, ca indivizi umani, statul ne recunoaște statutul de persoană dacă ne naștem vii și respirăm cel puțin odată iar prin educație se prezumă că devenim personalități. Însă pentru a deveni personalități pozitive, avem nevoie să ne dezvoltăm armonios. Subcultura este capabilă să perturbe această dezvoltare armonioasă nu doar în perioada minoratului, însă, datorită unor condiționări biologice, psihologice și sociale, anume în minorat suntem susceptibili de a gafa cel mai mult. Vorbim în special despre gândirea critică, acel tip de gândire care nu atinge decât la maturitate stadiul ei maxim de dezvoltare. Un copil nu poate discrimina între diferite idei fără a elimina subiectivismul, deoarece anumite reminiscențe ale egocentrismului, care consideră specialiștii că tinde să dispară către 7-11 ani, se păstrează chiar și către adolescența târzie.

Nu ar fi corect să limităm dezvoltarea armonioasă ca și concept la idealul educațional impus prin intermediul politicii educaționale la nivelul învățământului formal. Dezvoltarea armonioasă are loc inclusiv în situația unui învățământ non-formal și chiar informal. Subculturalizarea sustrage minorul de la activitățile educative non-formale și îi oferă posibilitatea de a se forma ca o personalitate viciată în contextul unui învățământ informal – în context stradal, prin socializarea în bandă ori altă formă de organizare a grupului subcultural (ex. socializarea în chat în cadrul subculturalizării virtuale).

Se poate ajunge la crearea unei personalități dezarmonioase chiar și în sens fizic - școala oferă elevului ore de educație fizică pe care acesta le ratează în urma abandonului școlar, minorului nu i se pune la dispoziție alt context organizat de a depune efort fizic, recurge la utilizarea drogurilor, alcoolului, țigărilor, alternativelor acestora, „cefirului”(ceai foarte tare amar ca iodul preparat de adepții subculturii criminale, mai cu seamă în penitenciar), etc. Ca și consecință, este afectată creșterea și dezvoltarea armonioasă a corpului, apar dependența de substanțe, problemele de sănătate, scade rezistența la efort, se diminuează unele facultăți psihice: gândirea, atenția, memoria, toleranța la frustrări, etc. Rezultă că subculturalizarea criminală a minorilor afectează dezvoltarea armonioasă a acestora în sens larg, fiind afectate toate dimensiunile persoanei și a personalității: orientarea axiologică, starea de sănătate, aspectul fizic, facultățile mentale, dispozițiile motivațional-atitudinale, etc.

Din păcate, la nivel statal nu au fost întreprinse măsuri de desocializare din subcultură decât a condamnaților, prin intermediul acțiunilor de resocializare în mediul de detenție, acțiuni continuate ulterior de organul de probațiune. Reprezintă o problemă în sine lipsa unor cercetări, inclusiv statistice cu privire la

numărul de minori subculturalizați, lipsa cadrului instituțional și normativ de evidență și intervenție asupra minorilor subculturalizați, nu se cunoaște cu certitudine mediile cele mai afectate de acest flagel (urban sau rural), nu au fost elaborate instrumentele de corijare și prevenirea a criminalizării minorilor ca rezultat al subculturalizării, etc. Rezultă din acest fapt că subcultura criminală reprezintă o problemă și necesită măsuri preventive nu doar în mediul de detenție. Ea are la libertate un flagel foarte bine dezvoltat, capabil să corupă minorii și tinerii și să determine criminalizarea întregii structuri sociale.

Concluzionăm așadar, că este în interesul superior al tuturor copiilor ca statul să întreprindă toate măsurile necesare și suficiente în sensul de a înlătura factorii ce le pot dezarmoniza formarea personalității și compromite educația. Minorii nu posedă acel nivel de dezvoltare al gândirii critice pentru a întreprinde singuri măsuri profilactice în acest sens. Adultul trebuie să intervină și să asigure un mediu stabil, sigur, favorabil creșterii și bunei dezvoltări. La nivel statal sunt necesare elaborarea și implementarea unor măsuri de contracarare a proceselor subculturale inclusiv în afara mediului de carceră, cu scopul de a proteja minorii și a preveni criminalizarea societății. Deasemenea este important de a monitoriza conduita foștilor deținuți în comunitate și a crea pârghii pentru a împiedica pe aceștia să răspândească în cadrul ei ideologia criminală a lumii interlope. Recomand revizuirea normei de incriminare prevăzute de articolul 208 CP RM – „atragere a minorilor la activitate criminală și determinare a acestora la săvârșirea unor fapte imorale” prin incriminarea faptei de „îndoctrinare a minorilor cu ideologia criminală și favorizarea formării unui comportament infracțional”, deoarece răspândirea unei ideologii criminale, mai cu seamă prin acapararea minorilor contravine interesului social și periclitează valorile sociale în ansamblul lor, în cel mai înalt grad prejudiciabil, chiar dacă efectele nu sunt resimțite decât treptat, în funcție de gradul de toleranță manifestat de autorități în raport cu această subkultură.

Referințe:

- 1) LINTON, R., *The Study of Man*. New York: Appleton-Century, 1936, 503 pag.
- 2) CRISTEA, S., *Finalitățile Educației*. În: *Didactica Pro*, nr.6 (10), 2011, pp. 28-32.
- 3) *Constituția Republicii Moldova*.
- 4) *Codul Penal al Republicii Moldova*.
- 5) IVANOV, A., V., SAGITOVA, V., R., BOLSHAKOV, A., G., *Phenomenon of Youth Street-Criminal Subculture in Russian Society*. În: *Journal of History Culture and Art Research*, nr.3 vol. 8, 2019. ISSN 2147-0626.

